

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
ESTONIAN CHAMBER OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Meie: 14.05.2024 nr 28

Eesti Puuetega Inimeste Koja arvamus töötuskindlustuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusele

Täname Eesti Puuetega Inimeste Koda (EPIKoda) kaasamast. Töötuskindlustusega seotud teemad on meie sihtgruppide jaoks olulised.

Järgnevalt toome välja meiepoolsed ette- ja tähelepanekud:

1. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) on välja toonud, et plaanitavate seaduse muudatuste abil: 1) tagatakse sobivam tasakaal kindlustatu panuse ja saadava kindlustuskaitse vahel; 2) luuakse selgem ja eesmärgipärasem töötushüvitiste süsteem, mis soosib töötamist; 3) tagatakse terviklik töötushüvitise süsteem, mis võtab arvesse majandusolude muutumise mõju registreeritud töötusele.

Eelnõust: Seadust täiendatakse järgnevalt: § 6¹. Õigus baasmääras töötuskindlustushüvitisele (1)

Õigus baasmääras töötuskindlustushüvitisele on kindlustatul:

1) kes on töötuna arvele võetud tööturumeetmete seaduse § 8 kohaselt ja

---

Toompuiestee 10, Tallinn 10137
registrikood 80014660
EE10 0520 3058 4000 SEB pank

tel. 6616629
e-post: epikoda@epikoda.ee
Kodulehekülg: www.epikoda.ee

2) kellel on töötuskindlustusstaži vähemalt kuus kuud töötuna arvelevõtmisele eelnenu 36 kuu jooksul.

EPIKoda peab vajalikuks märkida, et töötuskindlustuse üheks eesmärgiks on osaliselt kompenseerida kaotatud sissetulek, kuid hüvitise saamise eelduseks seatav eelneva töötamise ja kindlustusmaksete maksmise nõue ei täida võrdse kohtlemise sätteid. Suure hoolduskoormusega hõivatud inimeste panus ühiskonna hüvanguks vajab seaduses eraldi käsitlemist ja neile tuleb tagada väärikas ja võrdne võimalus töötuskindlustusele.

EPIKoda toob välja, et plaanitava muudatusega kaob õigus baasmääras töötuskindlustushüvitisele tööga võrdsustatud tegevusega hõivatud inimestel, sh neil, kes on kasvanud ühe vanema või eestkostjana kuni 18-aastast keskmise, raske või sügava puudega last, alla 8-aastast last või 8-aastast last kuni 1. klassi lõpetamiseni, olnud haiglaravil, hooldanud KOV üksusega sõlmitud kirjaliku lepingu alusel haiget, püsivalt töövõimetut, osalise või puuduva töövõimega isikut või vanurit, kes ei kuulu perekonnaliikmete hulka; hooldanud puudega inimest ja saanud KOV-lt hooldamise eest toetust.

EPIKoja hinnangul on oluline tagada õigus töötuskindlustushüvitisele ka neile inimestele, kes suure hoolduskoormuse tõttu on tööturult eemale jäänud ning kellel seetõttu ei ole võimalik täita töötuskindlustusstaži nõuet, kuid soovivad siseneda tööturule.

Teeme ettepaneku täiendada seaduses §6¹. *Õigus baasmääras töötuskindlustushüvitisele on kindlustatul järgneva punktiga:*

3) tööga võrdsustatud tegevusega hõivatud inimestel, sh neil, kes on kasvanud ühe vanema või eestkostjana kuni 18-aastast keskmise, raske või sügava puudega last, alla 8-aastast last või 8-aastast last kuni 1. klassi lõpetamiseni, olnud haiglaravil, hooldanud KOV üksusega sõlmitud kirjaliku lepingu alusel haiget, püsivalt töövõimetut, osalise või puuduva töövõimega isikut või vanemaealist, kes ei kuulu perekonnaliikmete hulka; hooldanud puudega inimest ja saanud KOV-lt hooldamise eest toetust.

Lisaks juhime tähelepanu, et sõna “vanur” ei ole sobiv termin vanemaealistest inimestest rääkimiseks.

2. MKM poolt 06.05.2024 läbiviidud seaduse muudatusi tutvustavas infotunnis jagatud slaididel 6 ja 8 on välja toodud, et töötutoetus/toimetulekutoetus kannavad sama eesmärgi ehk eesmärk on ennetada puudust ja vaesust. TöMS § 2 kohaselt on seaduse eesmärk *vähendada töötust ja lühendada selle kestust, ennetada töötust ning toetada tööhõives püsimist ja kvaliteetset tööhõivet, suurendada tööjõu pakkumist ning toetada kaasavat ja kohanemisvõimelist tööturgu ja majanduse struktuurimuutusi tööturumeetmete abil*. Töötutoetuse eesmärgi TöMS eraldi ei määratle, mistõttu on toetusele kohaldatav TöMS üldine eesmärk. SHS § 131 lg 1 kohaselt on toimetulekutoetuse eesmärk *isikute iseseisvat toimetulekut soodustava ajutise abimeetmena leevendada abi vajavate isikute ja perekondade materiaalsel puudust, tagades minimaalsed vahendid esmavajaduste rahuldamiseks*.

Eelneva tõttu jääb arusaamatuks, millele tuginedes leitakse eelnõus, et töötutoetus ja toimetulekutoetus kannavad sama eesmärgi. Lisaks selgitatakse, et *töötutoetus ei aita vähendada pikaajalist töötust ja ennetada sotsiaalset tõrjutust* (slaid 8), kuid ebaselgeks jääb, millele tuginedes on vastava arvamuseni jõutud, st kas arvamus tugineb eraldi teostatud uuringutel/analüüsidel vms.

Toimetulekutoetuse arvestamise aluseks on üksi elava inimese või perekonna kõigi liikmete netosissetulek, tasumisele kuuluvad eluasemekulud ja toimetulekupiir. Toimetulekutoetust makstakse siis, kui kõik muud vaesuse ja puuduse leevendamise abinõud on osutunud ebapiisavaks. (<https://www.sm.ee/toimetulekutoetus>)

Juhime tähelepanu, et toimetulekutoetus on nõ leibkonnatoetus, mille suurus sõltub mh nt võetud laenukohustustest jms. Leibkonna liikmena arvestatakse ka kuni 24-aastast õppivat noort. Töötutoetus on isikupõhine toetus ja seda saab taotleda ka kõrgkoolis õppija. Plaanitavate muudatuste raames kaob õigus töötutoetusele kõigil, kellel ei ole nõutavat 6 kuu

pikkust töötukindlustusstaaži. Samas ei pruugi nad kvalifitseeruda toimetulekutoetuse saajaks ning seeläbi inimeste rahaline olukord ei parane, vaid halveneb.

3. Planeeritava muudatuse üks eesmärke on ka sotsiaalabi andmise ühtlustamine (slaid 20). EPIKoja hinnangul on ebaselge, kuidas plaanitakse eelnõuga reguleerida sotsiaalabi andmise aluseid ja korda, sh ühtlustada sotsiaalabi andmist. Asjaolu, et teatud sihtgrupp (töötutoetuse saajad) suunatakse toimetuleku saamiseks kohaliku omavalitsuse poole, ei ole võrdsustatav sotsiaalabi andmise süsteemi ühtlustamisega. Ka on toimetulekutoetuse saamise tingimused liigselt kitsendavad ning toetuse määrad ei kata tegelikke elukallidusega seonduvaid kulusi, mistõttu ei ole tegemist võrreldavate toetustega ja toimetulekutoetus ei ole üks-ühele kohalduv/efektiivne alternatiiv töötutoetusele.

Lisame täiendavalt, et toimetulekutoetuse kui meetme efektiivsust on 2023. aastal hinnanud ka Riigikontroll, kes leidis, et ühtlustamist ja selgitamist vajab toetuse maksmise piirmääradega seonduv, toimetulekutoetuse kui riikliku ülesande juhtimine SOMi poolt ei ole olnud piisav ning KOVide praktika on läinud liialt isevooluteed, mille tagajärjeks on abivajajate liigne koormamine andmete esitamisel ja ebaühtlane abiefekt inimeste majandusliku olukorra parandamisel (16215_RKTR_3559_2-1.4_2299_002-2.pdf). EPIKoja hinnangul kinnitab Riigikontrolli analüüs, et inimeste suunamine toimetulekutoetuse saamiseks omavalitsusse ei pruugi olla kiire ega tõhus lahendus.

4. Eelnõu seletuskirjas on välja toodud, et: *Eelnõukohase seadusega lahendada kavandatud probleeme on analüüsitud Sotsiaalministeeriumi koostatud töötuskindlustuse seaduse ning tööturuteenuste ja -toetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuses⁹ (VTK), mis esitati 24. jaanuaril 2020. aastal kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks ministeeriumidele ja teistele huvigruppidele.*

Peame vajalikuks märkida, et kahjuks ei kaasatud sellesse protsessi EPIKoda ega küsitud puuetega inimesi esindavate organisatsioonide arvamust plaanitavatele seaduse muudatustele.

5. EPIKoja sihtgrupi vaatest jääb jätkuvalt ebaselgeks planeeritavate muudatuste mõjudega seonduv (slaidid 15-16), mistõttu soovime selles osas täiendavat kirjalikku selgitust.

Leiame kokkuvõtvalt, et igati tervitatav on uute lahenduste otsimine, süsteemide korrastamine jms, kuid muudatuste alused ja eeldused peavad olema selged ning läbimõeldud, võimalikud kitsaskohad kaardistatud ning muudatused sihtgruppidele üheselt arusaadavalt ja mõistetavalt kommunikeeritud. EPIKoda on valmis tehtud ettepanekuid ja välja toodud murekohti lähemalt selgitama.

Lugupidamisega

/digitaalselt allkirjastatud/

Maarja Krais-Leosk

Tegevjuht

Kristi Rekand 671 5909

kristi.rekand@epikoda.ee

Kadri Palk 5401 0452

kadri.palk@epikoda.ee

Toompuiestee 10, Tallinn 10137

registrikood 80014660

EE10 0520 3058 4000 SEB pank

tel. 6616629

e-post: epikoda@epikoda.ee

Kodulehekülg: www.epikoda.ee